

УДК 331.2 (477)

Г. Левчунь

(Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя)

ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ

Економічна і соціальна нестабільність в Україні, що різко загострилася внаслідок негативного впливу світової фінансової кризи, відсунула на другий план потребу в удосконаленні державного регулювання оплати праці. Недосконала система регулювання оплати праці, особливо в бюджетній сфері, застарілі принципи її побудови і низькі розміри заробітної плати спричиняють руйнування зацікавленості зайнятих спеціалістів в ефективній трудовій діяльності та професійному зростанні. У сфері формування і використання доходів від трудової діяльності Україна значно відстає від європейських стандартів. Частка заробітної плати в операційних витратах в цілому в промисловості становить 9%, що втричі нижче, ніж в економічно розвинених країнах. Низькою залишається і частка оплати праці у ВВП (до 50 %), тоді як у розвинених країнах – 75 %. Внаслідок неефективної державної політики щодо регулювання оплати праці, темпи зростання номінальної і реальної зарплати мають значну розбалансованість та характеризуються ознакою: при зростанні номінальної заробітної плати (23,8% за перше півріччя 2010 р) реальна заробітна плата зросла за цей період лише на 8,6%. Через недосконалу методологію визначення прожиткового мінімуму мінімальна зарплата не стала дієвим інструментом регулювання оплати праці. Норми, закладені у прожитковий мінімум, не забезпечують багатьох потреб працівників. Незадовільними залишаються міжгалузеві і міжрегіональні співвідношення заробітної плати. Аналіз діючої Єдиної тарифної сітки з оплати праці працівників бюджетних галузей переконує в тому, що принципи, на яких вона ґрунтується, не відповідають ринковим засадам організації оплати праці. Недоліками ЄТС є: низький розмір тарифної ставки першого розряду ЄТС, мала диференціація між розрядами тарифної сітки, відсутність стимулів до надання якісних послуг тощо. Суттєвого підвищення заробітної плати працівникам бюджетної сфери не відбулося. Запроваджені нові розміри посадових окладів (ставок заробітної плати) на основі ЄТС базуються на занижених показниках прожиткового мінімуму і мінімальної зарплати.

Актуальним питанням сьогодення є підвищення державного впливу на регулювання та контроль за системою оплати праці та дотримання законодавства у цій сфері з розробкою дієвих законодавчо-нормативних важелів. Необхідно вдосконалити законодавчу, нормативно-правову базу, соціально-економічні стандарти у сфері праці. Насамперед потрібно вдосконалити методологію формування та оптимізувати склад споживчого кошика з урахуванням сучасних потреб людини, визначити реальний прожитковий мінімум. Податкову соціальну пільгу встановити на рівні 1,5 прожиткового мінімуму. З метою стабілізації цінової ситуації на споживчому ринку і підвищення купівельної спроможності населення, слід затвердити перелік споживчих товарів, для яких встановлюватимуться державні фіксовані ціни. В бюджетних установах виникла необхідність розробити тарифні сітки, які б максимально враховували галузеві особливості та істотно нівелювати недоліки властиві ЄТС.